

FRÁSÖGN

af fundi þingmannanefndar og ráðherra EFTA í Brándheimi 23.–25. júní 2013

Í Brándheimi fór fram hefðbundinn fundur þingmannanefndar og ráðherra EFTA auk þess sem þingmannanefndin hélt fund með ráðgjafanefnd EFTA og eiginlegan nefndarfund. Af hálfu Íslandsdeildar sóttu fundina Árni Páll Árnason, Vilhjálmur Bjarnason og Willum Þór Þórsson auk Sigrúnar Brynju Einarsdóttur ritara.

Á fundi framkvæmdastjórnar þingmannanefndar EFTA var gerð grein fyrir því að Guðlaugur Þór Þórðarson hefði tekið við formennsku í nefndinni af Árna Þór Sigurðssyni í kjölfar alþingiskosninga. Svein Roald Hansen stýrði fundum nefndarinnar í fjarveru Guðlaugs Þórs.

Á fundi þingmannanefndar EFTA var samþykkt ályktun um þinglegt eftirlit með Europol og Eurojust og mikilvægi þess að þjóðþing EFTA-ríkjanna tækju þátt í þeirri vinnu. Fram kom að þrátt fyrir að Europol væri stofnun ESB takmörkuðust glæpir ekki við landamæri sambandsins auk þess sem hafa þyrfti Schengen-samstarfið í huga. Þá var minnisblað frá skrifstofu EFTA varðandi samningaviðræður milli Evrópusambandsins og Bandaríkjanna, sem hvort tveggja tekur til fríverslunar og fjárfestinga, tekið til umræðu. Fulltrúar landsdeilda gerðu loks grein fyrir pólitískri þróun í heimalöndum sínum frá síðasta fundi og greindu Árni Páll Árnason og Willum Þór Þórsson m.a. frá úrslitum alþingiskosninga og stefnubreytingu stjórnvalda varðandi aðildarviðræður við ESB. Ákveðið hefði verið að stöðva viðræðurnar, ráðast í mat á stöðunni, ræða matsskýrsluna í þinginu og boða að því loknu til þjóðaratkvæðagreiðslu um hvort halda eigi aðildarviðræðunum áfram. Árni Páll benti hins vegar á að ályktun Alþingis frá 2009 um að hefja aðildarviðræður væri enn í gildi, en henni þyrfti þá væntanlega að snúa með sambærilegri ályktun.

Á fundi þingmannanefndar og ráðgjafanefndar EFTA var gerð grein fyrir reynslunni af því að taka á sjálfbærri þróun í fríverslunarsamningum EFTA við önnur ríki, sem og þeim áskorunum sem í því fælust. Mikilvægt væri að stíga varlega til jarðar og fara að samningsaðilum með gát til að spilla ekki fyrir samningsviðræðum þar sem viðfangsefnið væri viðkvæmt hjá mörgum þeirra. Þá var á fundinum rætt um málefni á döfinni sem hefðu þýðingu fyrir EES-samstarfið. Sérstaklega var rætt um mikilvægi tímanlegrar aðkomu EES/EFTA-landanna að prógrömmum ESB þannig að möguleikar til þátttöku væru óskertir. Fram kom að nokkuð vel gengi að vinna á halanum af ESB-gerðum sem taka ætti upp í EES-samninginn. Næstum því 500 gerðir hefðu verið teknar upp árið 2012, og hefðu þær ekki verið fleiri síðan 1999. Þó þyrfti að hafa í huga að nýjar gerðir bættust reglulega við svo ekki mætti slaka á. Þingmannanefnd og ráðgjafanefnd EFTA gangast fyrir sameiginlegri ráðstefnu á tveggja ára fresti. Næsta ráðstefna fer fram í nóvember og var ákveðið að umfjöllunarefni hennar yrði frjáls för fólks innan EES og áhrif hennar á velferðarríkin, en ljóst væri að mikið væri um fólksflutninga í bæði Noregi og Sviss.

Á fundi þingmannanefndar og ráðherra EFTA var að vanda fjallað um þróun í samstarfi EFTA við þriðju ríki og gerð fríverslunarsamninga, og hins vegar um samstarf við ESB og framkvæmd EES-samningsins. Fram kom að EFTA væri með gilda fríverslunarsamninga við 36 ríki og stefndi að því að ljúka viðræðum við Rússland, Hvíta-Rússland og Kasakstan fyrir árslok. Viðræður við Indland væru langt komnar og viðræður við Indónesíu stæðu yfir. Þá var sérstaklega rætt um yfirvofandi samningaviðræður ESB við Bandaríkin á sviði fríverslunar og fjárfestinga og þýðingu þeirra fyrir EFTA-ríkin, m.a. með hliðsjón af WTO-viðræðunum sem langt hlé hefði verið á og því hvort viðmiðanir í þeim viðræðum yrðu í framtíðinni almennar í fríverslunarsamningum. Fram kom að EFTA myndi fylgjast grannt með viðræðunum og skoða samhliða möguleikana á gerð eigin fríverslunarsamnings við Bandaríkin. Árni Páll Árnason

benti á að EFTA-samstarfið byggðist á því að aðildarríkin teldu hagsmunum sínum best borgið utan ESB. Ef EFTA næði ekki að gera fríverslunarsamning við Bandaríkin væri það mikil gengisfelling fyrir samstarfið hvað Ísland snerti, þar sem landið hefði átt bæði góð samskipti og greiðan aðgang að bandarískum mörkuðum. Það væri því mikilvægt að EFTA héldi vel á spöðunum hvað þetta varðaði.

Í umræðum þingmanna og ráðherra EFTA um samstarfið við ESB og framkvæmd EES-samningsins gerði Árni Páll Árnason makríldeilu Íslendinga og Norðmanna m.a. að umtalsefni. Hann sagði að Norðmenn hefðu tekið mjög einarða afstöðu í málinu, mun harðari en ESB, og óskaði skýringa á því. Fram kom að málið hefði verið til umræðu í EFTA-ráðinu í nóvember og þar hefði komið skýrt fram að ef Norðmenn beittu Íslendinga viðskiptaþvingunum yrði það tekið upp á vettvangi EFTA. Trond Giske, viðskipta- og iðnaðarráðherra Noregs, ítrekaði að Íslendingar og Norðmenn hefðu að jafnaði átt gott samstarf á sviði fiskveiða. Fyrir dyrum stæði fundur ráðherra landanna og hann vænti þess að þær viðræður skiluðu góðum árangri. Á fundinum kom jafnframt fram að það væri nú forgangsmál hjá EFTA og ESB að finna lausn á því hvernig hægt væri að koma við þátttöku EES/EFTA- ríkjanna í Sameiginlegu bankaeftirliti ESB á þann hátt að uppbygging EES-samningsins væri í fyrirrúmi og fullveldi EES-ríkjanna virt að fullu. Loks kom fram á fundinum að örríkin í Evrópu, Andorra, Mónakó og San Marínó, væru að skoða aðkomu sína að innri markaði ESB, en hefðu ekki sameiginlega afstöðu gagnvart sambandinu þar sem Mónakó vildi nálgast málið tvíhliða út frá tengslum sínum við Frakkland. EFTA hefði enn sem komið er ekki tekið afstöðu til mögulegrar tengingar þessara ríkja við EES-samninginn.

Frekari upplýsingar má nálgast hjá ritara Íslandsdeildar og á vefsvæðinu www.efta.int.